

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudkyň Daniely Zemanové a Michaely Bejčkové v právní věci žalobkyně: **A. S. Q. A.**, zast. JUDr. Ing. Jiřím Špeldou, advokátem se sídlem Šafaříkova 666/9, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 3. 2017, čj. MV-10454-4/OAM-2017, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2017, čj. 4 A 34/2017-32,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 6. 2017, čj. 4 A 34/2017-32, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobkyně JUDr. Ing. Jiřímu Špeldovi, advokátu, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **8 228 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Tento rozsudek se zabývá otázkou, zda bylo možné žalobkyni uložit správní vyhoštění.

[2] Žalobkyně je státní příslušnice Irácké republiky, pochází z města Šengal. Dne 11. 12. 2016 v 9:00 hod. přiletěla linkou z Istanbulu na mezinárodní letiště Václava Havla Praha-Ruzyně. Společně s ní cestoval také její manžel a čtyři nezletilé děti. Bezprostředně po příletu se žalobkyně podrobila pobytové kontrole, při které se prokázala platným cestovním pasem s uděleným schengenským vízem ČR typu C vydaným pro účely

turismu. K výzvě policie však žalobkyně nebyla schopna předložit doklady prokazující účel a podmínky pobytu (potvrzení o zajištění ubytování a dostatku peněžních prostředků). V 10:30 hod. proto policie prohlásila její vízum za neplatné a odepřela jí vstup na území ČR. Ještě téhož dne v 18:45 hod. měla žalobkyně vycestovat zpět linkou do Istanbulu. Bezprostředně před odletem však žalobkyně odmítla do Istanbulu odcestovat a požádala o mezinárodní ochranu v ČR. Při následné kontrole policie zjistila, že u sebe žalobkyně neměla žádné cestovní doklady. Proto ji zajistila a další den, 12. 12. 2016, zahájila řízení o správním vyhoštění.

[3] Žalobkyně v řízení vypověděla, že neumí číst ani psát, hovoří kurdským jazykem a český jazyk neovládá. Hlásí se k jezídskému náboženství a kurdské národnosti. Pro svoje náboženské vyznání je její rodina v Iráku pronásledována a hrozí, že je zabijí. Nemohli zůstat ani v Turecku, protože tam jezídy také nemají rádi. Po odepření vstupu na území ČR dostala obavy z návratu do Iráku. Proto na toaletě zničila cestovní doklady všech rodinných příslušníků. O mezinárodní ochranu požádala až bezprostředně před zpátečním odletem v 18:45 hod., předtím nikoho ve věci mezinárodní ochrany nekontaktovala.

[4] Rozhodnutím ze dne 13. 12. 2016 uložilo Ředitelství služby cizinecké policie žalobkyni správní vyhoštění podle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 1., 2. zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, proto, že na území pobývala bez cestovního dokladu a víza, ač k tomu nebyla oprávněna. Současně byla stanovena doba v délce 30 měsíců, po kterou nelze žalobkyni umožnit vstup na území členských států EU. Po zohlednění politické a bezpečnostní situace v Iráku v závazném stanovisku dospělo Ředitelství služby cizinecké policie k závěru, že vycestování žalobkyně není možné. Žalobkyně proto byla povinna vycestovat z území ČR až do 50 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, které stanoví, že odpadly překážky vycestování. Ředitelství služby cizinecké policie se v rozhodnutí o správním vyhoštění mimo jiné zabývalo také tím, zda mohlo být rozhodnutí o správním vyhoštění vydáno s ohledem na čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ve znění Protokolu o právním postavení uprchlíků ze dne 31. 1. 1967 (publ. pod č. 208/1993 Sb.) (dále jen „Úmluva o uprchlících“). Tento článek totiž za určitých podmínek zakazuje smluvním státům stíhat uprchlíky pro nezákonný vstup nebo přítomnost na území. Ředitelství služby cizinecké policie uzavřelo, že žalobkyně nesplnila podmínky nezbytné pro aplikaci tohoto článku, jelikož se po příletu do ČR sama bez prodlení nepřihlásila úřadům a dále nepřicestovala přímo z území, kde by byl ohrožen její život.

[5] Žalobkyně se proti rozhodnutí o správním vyhoštění odvolala. Stěžejní odvolací námitkou žalobkyně bylo nesprávné posouzení aplikace čl. 31 Úmluvy o uprchlících.

[6] Žalovaný odvolání žalobkyně zamítl. Pokud jde o aplikaci čl. 31 Úmluvy o uprchlících, korigoval v rozhodnutí o odvolání závěr správního orgánu prvního stupně, že žalobkyně nepřicestovala přímo z území, kde byl ohrožen její život. Podle konstantní judikatury je totiž tato podmínka splněna i tehdy, pokud uprchlík v tranzitní zemi stráví dobu přiměřenou okolnostem. Ve zbytku se však s rozhodnutím o správním vyhoštění ztotožnil a potvrdil tam uvedený závěr, že se čl. 31 Úmluvy o uprchlících na danou věc nevztahuje. Žalobkyně se podle žalovaného nepřihlásila bez zbytečného odkladu úřadům.

pokračování

Ačkoliv byla několikrát v přímém kontaktu s policisty a celý den se zdržovala v tranzitním prostoru letiště, verbálně ani jiným způsobem nikomu nesdělila záměr požádat o mezinárodní ochranu. Učinila tak až těsně před odletem do Istanbulu, kdy již bylo nepochybné, že bude muset území ČR opustit. Podle žalovaného nelze tento postup připisovat jazykové bariéře, jelikož bezprostředně před odletem žalobkyně zvládla o mezinárodní ochranu požádat i bez tlumočníka. Nadto žalovaný uvedl, že žalobkyně s výjimkou vlastního tvrzení neprokázala ani dobrý důvod pro svůj nezákonný pobyt, tedy že přichází ze státu, kde jí hrozí pronásledování nebo vážná újma. Důkazní břemeno podle žalovaného v takovém případě leží na cizinci.

[7] Žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného podala žalobu, kterou městský soud zamítl.

II. Shrnutí argumentů kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[8] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku městského soudu včasnou kasační stížnost. Předně uvádí, že neprodleně poté, co jí byl odepřen vstup na území, vyjadřovala ve svém jazyce obavy z návratu do Iráku. Policie na to však nereagovala. Podle stěžovatelky z jejího odporu proti deportaci a při zohlednění její státní příslušnosti, národnosti a náboženského přesvědčení bylo zřejmé, že má v úmyslu žádat v ČR o mezinárodní ochranu. Zákon o azylu nepředpokládá žádné formální náležitosti žádosti, je jí již prvotní projev vůle cizince, ze kterého je zřejmé, že hledá ochranu. Podle názoru stěžovatelky cizinec není povinen a vzhledem ke svému postavení v řízení ani schopen prokázat, že žádost o mezinárodní ochranu podal již v době odepření vstupu. Je to naopak policie, která by měla zajistit nezbytné důkazní prostředky a učinit vše pro to, aby jí byl znám obsah sdělení cizince. Jedině tak může vyloučit, že chce cizinec požádat o mezinárodní ochranu. Opačný přístup stěžovatelka považuje za neúčinný a rozporný s čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

[9] Dále se stěžovatelka vyjadřuje také ke zničení cestovních dokladů. Podle jejího názoru je třeba zohlednit skutkové okolnosti, za kterých se k tomuto jednání uchýlila. Zdálo se, že vycestování nelze zabránit. Teprve až po zničení dokladů s ní policie zahájila správní řízení a umožnila jí kontakt s tlumočníkem. Stěžovatelka navíc odmítá tvrzení, že se po zničení cestovního dokladu na území zdržovala nezákonně. V té době již byla žadatelkou o mezinárodní ochranu a byla oprávněna se na území zdržovat bez cestovního dokladu.

[10] Nadto stěžovatelka nesouhlasí s postupem správních orgánů v řízení o odepření vstupu na území České republiky. Stěžovatelka měla podle žalovaného dostat možnost vyjádřit se v řízení o odepření vstupu, dát svůj případ přezkoumat a nechat se právně zastoupit. Také pro toto řízení platí mezinárodní závazky ČR, zejména čl. 13 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

[11] Stěžovatelka v samotném závěru kasační stížnosti bez dalšího zmiňuje, že správní orgány nesprávně aplikovaly též čl. 31 Úmluvy o uprchlících a čl. 3, 12 a 22 Úmluvy o

právech dítěte, dále že skutkový stav zjištěný městským soudem nemá oporu ve správním spisu a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

[12] Stěžovatelka navrhuje, aby NSS zrušil napadený rozsudek městského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

[13] Žalovaný ve vyjádření setrval na své argumentaci v předchozích řízeních a ztotožnil se se závěry v rozsudku městského soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[14] NSS při posuzování kasační stížnosti dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou.

[15] Pokud se jedná o přípustnost kasační stížnosti, NSS nepřehlédl, že stěžovatelka označila některé nové důvody nezákonnosti rozhodnutí žalovaného, které neuplatnila v předcházejícím řízení před městským soudem, ačkoliv jí v tom nebránily žádné překážky.

[16] Konkrétně stěžovatelka tvrdí, že byla oprávněna zdržovat se na území bez cestovního dokladu, jelikož v době jeho zničení již byla žadatelkou o udělení mezinárodní ochrany. K tomuto závěru dospívá na základě rozsáhlé argumentace, že její úmysl požádat o mezinárodní ochranu byl zřejmý již v době odepření vstupu na území ČR. Stěžovatelka tedy jednoznačně odmítá názor, že se po zničení cestovního dokladu na území zdržovala nezákonně. Tímto závěrem stěžovatelka fakticky zpochybňuje samotnou existenci důvodů, pro které správní orgány uložily správní vyhoštění [§ 119 odst. 1 písm. c) bodu 1. a 2. zákona o pobytu cizinců].

[17] V žalobě, resp. doplnění ze dne 28. 4. 2017, stěžovatelka nezákonnost svého pobytu na území ČR nerozporovala. Stěžovatelka sice obdobně jako v kasační stížnosti tvrdila, že již v době odepření vstupu projevila vůli požádat o azyl, tuto skutečnost však zmiňovala pouze v souvislosti s námitkou nesprávného posouzení podmínky přihlášení se bez prodlení úřadům v čl. 31 Úmluvy o uprchlících. Toto ustanovení se přitom vztahuje jen na uprchlíky, jejichž pobyt na území je nezákonný.

[18] Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná, *opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.* Vzhledem k tomu, že se v daném případě nejedná o situaci, kdy je kasační stížnost postavena výhradně na důvodech dosud neuplatněných, nelze ji považovat jako celek za nepřípustnou. NSS v rámci přezkumu důvodnosti dále přihlížel pouze k těm námitkám, které již stěžovatelka uplatnila v žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Důvodnost kasační stížnosti posoudil NSS v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[19] Kasační stížnost je důvodná.

pokračování

[20] NSS nejprve přezkoumal obecnou námitku stěžovatelky o nesprávné aplikaci čl. 31 odst. 1 Úmluvy o uprchlících. Touto námitkou stěžovatelka navázala na svoji stěžejní argumentaci v předchozích řízeních.

[21] Podle čl. 31 odst. 1 Úmluvy o uprchlících *se smluvní státy zavazují, že nebudou stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejíce přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost.* Účelem tohoto ustanovení je zabránit postihování takových uprchlíků, kteří v důsledku své oprávněné potřeby získat mezinárodní ochranu museli porušit zákon (srov. rozsudek britské Sněmovny lordů ze dne 21. 5. 2008, *R v. Asfaw*, UKHL 31,[1] bod 9).

[22] Čl. 31 odst. 1 Úmluvy o uprchlících je ve vnitrostátním právu proveden v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, dle kterého **nelze za určitých okolností rozhodnutí o správním vyhoštění vydat**. Rozhodnutí o správním vyhoštění se podle tohoto ustanovení nevydá, jestliže cizinec žádající o mezinárodní ochranu na území přichází přímo ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, a na území vstoupí nebo pobývá bez povolení a sám se bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt. Tato norma odkazuje jen na případy vyhoštění z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 6 a 7 zákona o pobytu cizinců (překročení státní hranice v úkrytu či mimo hraniční přechod). NSS však již v minulosti dovodil, že vzhledem ke znění a účelu Úmluvy o uprchlících se právní úprava v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců uplatní i vůči cizinci, jemuž má být správní vyhoštění uloženo z důvodu dle § 119 odst. 1 písm. c) bodu 1. a 2. zákona o pobytu cizinců za neoprávněný pobyt na území bez platného cestovního dokladu či víza (srov. rozsudky ze dne 1. 8. 2013, čj. 6 As 28/2013-38, body 23 a 24, a ze dne 29. 5. 2014, čj. 9 Azs 107/2014-43, body 19 a 20). Podle § 118 odst. 5 zákona o pobytu cizinců se tyto důvody vyhoštění vztahují i na neoprávněné zdržování se cizince v tranzitním prostoru mezinárodního letiště.

[23] I v případě stěžovatelky je proto namístě posuzovat naplnění kumulativních podmínek dle čl. 31 odst. 1 Úmluvy, respektive obdobných podmínek v § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, tj.: a) cizinec na území přichází přímo, b) cizinec požádá o mezinárodní ochranu, c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, d) cizinec na území vstoupí nebo pobývá bez povolení, e) cizinec se sám bez prodlení přihlásí policii nebo ministerstvu a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt.

[24] Městský soud čl. 31 Úmluvy, respektive § 119a odst. 1 zákona o pobytu cizinců, neaplikoval. Hlavním důvodem bylo nesplnění podmínky podle písm. e). Tato podmínka předpokládá naplnění dvou skutečností. Zaprvé, že se cizinec sám dobrovolně přihlásí

[1] Dostupné ke dni 11. 12. 2017 na: http://www.refworld.org/cases,GBR_HL,4835401f2.html

úřadům a projeví úmysl požádat v zemi o mezinárodní ochranu, a zadruhé, že tak učiní bez prodlení.

[25] NSS se tedy zabýval tím, zda městský soud (ne)naplnění této podmínky hodnotil správně.

[26] Mezi účastníky řízení je sporné, kdy se stěžovatelka přihlásila úřadům jako uprchlík a projevila úmysl požádat v zemi o mezinárodní ochranu. Stěžovatelka tvrdí, že tento úmysl projevila již v době odepření vstupu. Naproti tomu žalovaný a městský soud vycházeli z toho, že tak učinila až bezprostředně před zpátečním odletem do Istanbulu v 18:45 hod. Podle NSS však není třeba tuto otázku řešit. Je nepochybné, že stěžovatelka požádala o mezinárodní ochranu nejpozději dne 11. 12. 2016 v 18:45 hod., tedy zhruba 8 hodin po odepření vstupu na území ČR. NSS je přesvědčen, že po zohlednění konkrétních okolností kauzy stěžovatelka i v takovém případě splnila podmínku přihlásit se bez prodlení úřadům.

[27] NSS se nejprve zabýval tím, zda lze žádost stěžovatelky o mezinárodní ochranu podanou několik hodin po odepření vstupu na území považovat za dobrovolný projev vůle. V minulosti se soud zabýval případem, ve kterém stěžovatelka požádala o mezinárodní ochranu až poté, co policie při kontrole odhalila, že se prokázala neoprávněně pozměněným cestovním dokladem a zadržela ji. NSS obecně konstatoval, že *„uprchlíci, kteří byli zadrženi státními úřady a teprve poté projevili svůj úmysl požádat o mezinárodní ochranu* [...] *zásadně pod ochranu čl. 31 Úmluvy nespadají, protože v jejich případě nelze mluvit o skutečně dobrovolném projevu vůle směřujícímu k přihlášení se úřadům*“ (rozsudek ze dne 29. 5. 2014, čj. 9 Azs 107/2014-43, bod 23). Žalovaný v nynější kauze argumentoval touto částí judikátu. Zcela však opomenul další část rozsudku, ve které NSS vymezil výjimku z tohoto pravidla. Cizinec může i v takovém případě požívat ochrany čl. 31 Úmluvy, *„pokud byl zadržen tak rychle, že se státním úřadům sám přihlásit nemohl*“(viz cit. rozsudek čj. 9 Azs 107/2014-43, bod 27). V nynější kauze stěžovatelka do ČR přicestovala legálně s platným cestovním pasem a vízem. Bezprostředně po příletu se podrobila pobytové kontrole. Až při ní bylo její vízum zneplatněno. Neměla proto jinou možnost, než požádat o mezinárodní ochranu až poté, co policie shledala její pobyt nelegálním.

[28] Dále se NSS zabýval tím, zda žádost o mezinárodní ochranu, podaná několik hodin po odepření vstupu, mohla naplnit slovní spojení *bez prodlení*. NSS již v minulosti konstatoval, že smyslem podmínky sám se přihlásit *bez prodlení* úřadům *„je dát možnost uprchlíkům, kteří na území státu vstoupili protiprávně, aby své postavení upravili do souladu s právem bez hrozby sankce. Před postihem by měli být chráněni ti uprchlíci, kteří se přihlásí z vlastní vůle a osvědčí tak svou dobrou víru*“ (cit. rozsudek čj. 9 Azs 107/2014-43, bod 23). Optikou uvedeného proto nemůže obstát výklad, který za přihlášení se *bez prodlení* považuje pouze okamžité podání žádosti o mezinárodní ochranu poté, co se cizinec neoprávněně vyskytl na území ČR. Přihlášení se úřadům s určitým časovým odstupem nemusí být vždy výrazem zlé víry cizince. Podle NSS tedy neexistuje obecný časový limit pro přihlášení se úřadům, slovní spojení *bez prodlení* je třeba hodnotit s ohledem na okolnosti v každém jednotlivém případě [srov. Noll, G., Article 31 In: Zimmermann, A. *The 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol: a commentary*. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 1259, nebo rozsudek anglického

pokračování

Vrchního soudu (*High Court*) ze dne 29. 7. 1999 *R v. Uxbridge Magistrates Court and Another, Ex parte Adimi*, [1999] EWHC Admin 765; [2001] Q.B. 667,[2] body 21-25]. Proto nelze přistoupit na tezi městského soudu, že *„neprodlené přihlášení se úřadům souvisí s okamžitým podáním žádosti o mezinárodní ochranu"* (s. 5 rozsudku).

[29] Expertní skupina Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky zdůrazňuje, že k příznivějšímu výkladu slovního spojení *bez prodlení* je vhodné přistoupit v případě uprchlíků, kteří čelí jazykovým či kulturním překážkám, nemají dostatek informací, jsou vyděšení či z jiného důvodu nejsou schopní okamžitě požádat o mezinárodní ochranu (srov. UNHCR, *Revised Guidelines on Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum-Seekers*, Ženeva, 1999[3], bod 4; dále viz např. Hathaway, J. C. *The Rights of Refugees under International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005, s. 391-392).

[30] NSS v souladu s výše uvedeným při výkladu podmínky přihlásit se *bez prodlení* ve své judikatuře zohledňuje konkrétní okolnosti kauzy. V minulosti například považoval tuto podmínku za splněnou, přesto, že uprchlík nepožádal o mezinárodní ochranu bezprostředně po odhalení nelegálního pobytu při policejní kontrole. NSS vysvětlil, že *„českou policií byl cizinec kontrolován bezprostředně po svém příletu na letiště Václava Havla a ihned poté byl zadržen. O mezinárodní ochranu sice požádal až v průběhu pohovoru vedeného v rámci řízení o správním vyhoštění, ten se však konal ještě týž den večer, několik hodin poté, co stěžovatel přiletěl, a vzhledem k rychlosti jeho zadržení to byl fakticky první okamžik, kdy měl možnost svobodně projevit svoji vůli"* (viz rozsudek ze dne 28. 4. 2016, čj. 9 Azs 192/2015-75, bod 29).

[31] Také v nyní posuzované kauze jsou skutkové okolnosti natolik specifické, že by bylo v rozporu se smyslem a účelem čl. 31 Úmluvy o uprchlících považovat žádost stěžovatelky o mezinárodní ochranu za opožděnou.

[32] NSS předně podotýká, že stěžovatelka nebyla na odepření vstupu předem připravena. Do ČR totiž přicestovala na základě platného víza, které jí opravňovalo k pobytu na území ČR v délce jednoho měsíce. Podle svých slov v žalobě měla v plánu požádat o mezinárodní ochranu až v přijímacím středisku na území ČR. Zaváhání s podáním žádosti o mezinárodní ochranu okamžitě po zneplatnění víza a odepření vstupu je proto pochopitelné. Tímto se posuzovaná kauza významně liší od kauz v dosavadní judikatuře NSS, kde již samotný vstup uprchlíků na území ČR byl nelegální. Žádost o mezinárodní ochranu navíc podala předtím, než s ní bylo zahájeno řízení o správním vyhoštění.

[33] Dále je třeba zohlednit také jazykové a kulturní překážky, kterým stěžovatelka čelila. Stěžovatelka není schopna dorozumět se v cizí zemi. Z protokolu o vyjádření stěžovatelky v řízení o správním vyhoštění vyplývá, že mluví pouze kurdsky, neumí číst a

[2] Dostupné ke dni 11. 12. 2017 na www.refworld.org/cases,GBR_HC_QB,3ae6b6b41c.html
[3] Dostupné ke dni 11. 12. 2017 http://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3bd036a74/unhcr-revised-guidelines-applicable-criteria-standards-relating-detention.html

psát. V řízení o odepření vstupu nebyl přítomen tlumočník. V době rozhodnutí o odepření vstupu tedy neměla dostatek informací o tom, co se děje a jak může dále postupovat. Informace uvedené v rozhodnutí o odepření vstupu si neuměla přečíst, tento standardizovaný formulář navíc obdržela pouze v českém jazyce. Je třeba zohlednit, že stěžovatelka pochází z jiného kulturního prostředí a neorientuje se v právním systému ČR.

[34] Žalovaný i městský soud shodně uvádí, že jazyková bariéra nemohla bránit podání žádosti o mezinárodní ochranu. Večer dne 11. 12. 2016 v 18:45 hod. prý též nebyl přítomen tlumočník a přesto jí nedělalo problém vysvětlit policii, že žádá o mezinárodní ochranu. Tato tvrzení však nemají oporu ve správním spisu. V úředním záznamu ze dne 11. 12. 2016 zpracovaném prap. T. P. se na více místech uvádí, že stěžovatelka dne 11. 12. 2016 v 18:45 hod. večer komunikovala s policií v kurdštině prostřednictvím tlumočníka. Konkrétně se zde uvádí, že „*osoby ke kontrole nepředložily výše uvedené cestovní doklady, prostřednictvím tlumočníka matka sdělila, že doklady zničila*“, a dále, „*že prostřednictvím tlumočníka matka požádala v 18:45 hod. pro sebe i své děti v kurdském jazyce o mezinárodní ochranu v České republice z důvodu obav o bezpečnost svojí a své rodiny.*“ Je tedy evidentní, že již v době, kdy stěžovatelka poprvé požádala o mezinárodní ochranu, jí s tlumočením pomáhala třetí osoba, byť jí byl formálně tlumočník ustanoven usnesením až následující den. NSS proto konstatuje, že ve chvíli, kdy policie stěžovatelce umožnila dorozumívat se v kurdském jazyce za pomoci tlumočníka (třetí osoby), stěžovatelka okamžitě o mezinárodní ochranu požádala.

[35] Při posouzení této podmínky nelze klást stěžovatelce k tíži, že pobývala na území nezákonně. Je třeba zkoumat, zda pro svůj neoprávněný pobyt měla závažný důvod - viz podmínka f) uvedená v bodě [23] shora. Čl. 31 Úmluvy o uprchlících modifikuje rozsah povinností, které na uprchlíky klade čl. 2 této Úmluvy.

[36] S ohledem na specifické okolnosti nynější kauzy proto NSS uzavírá, že požádání o mezinárodní ochranu v den příletu na území ČR pouze několik hodin po zneplatnění víza a odepření vstupu na území lze považovat za přihlášení se úřadům *bez prodlení*. NSS tedy nepřisvědčil argumentaci žalovaného a městského soudu a námitku nesprávné aplikace čl. 31 Úmluvy shledal důvodnou. Proto zrušil rozsudek městského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Jelikož čl. 31 odst. 1 Úmluvy se aplikuje pouze v případě kumulativního naplnění všech v něm uvedených podmínek (srov. bod [23]), bude muset městský soud v dalším řízení posoudit naplnění dalších podmínek, jejichž splnění je mezi účastníky řízení sporné.

[37] Mezi tyto sporné podmínky patří c) cizinec na území přichází ze státu, kde mu hrozí pronásledování nebo vážná újma, a f) cizinec prokáže závažný důvod pro svůj neoprávněný vstup nebo pobyt (srov. bod [23]). Podle žalovaného totiž stěžovatelka nijak neprokázala, že přichází ze státu, kde jí hrozí pronásledování nebo vážná újma a tím též důvod pro neoprávněný pobyt. Stěžovatelka se proti těmto tvrzením v doplnění žaloby ohradila. Městský soud se již splněním těchto podmínek v rozsudku nezabýval. Pouze obecně konstatoval, že pokud chtěla stěžovatelka požádat o mezinárodní ochranu, žádné doklady ničit nemusela. Nevypořádal se však s eskalací událostí, kterými stěžovatelka odůvodňovala, proč ke zničení dokladů přistoupila.

pokračování

[38] Další námitky stěžovatelky v kasační stížnosti NSS neshledal důvodnými.

[39] Stěžovatelka napadá rozsudek městského soudu pro nepřezkoumatelnost. Tato zcela obecná námitka však není důvodná. Městský soud se v rozsudku nevypořádal s argumentací stěžovatelky, že její úmysl podat žádost o mezinárodní ochranu byl zjevný již v době odepření vstupu a bez dalšího převzal závěr žalovaného, že stěžovatelka podala žádost o mezinárodní ochranu až v 18:45 hod. NSS však dovodil, že určení přesného momentu podání žádosti o mezinárodní ochranu není pro posouzení nynější kauzy rozhodující. Proto rozsudek městského soudu nezrušil pro tuto dílčí nepřezkoumatelnost. Ve zbytku je odůvodnění rozsudku městského soudu vystavěno na jasném, srozumitelném a uceleném argumentačním systému, z něhož rozumně plynou právní závěry. Namítá-li dále stěžovatelka, že skutkový stav zjištěný městským soudem nemá oporu ve spise, NSS se k této námitce nemohl vyjádřit. Stěžovatelka neuvádí žádné konkrétní pochybení. NSS zjistil toliko rozpor týkající se pomoci tlumočníka při prvním požádání o mezinárodní ochranu. Tuto skutečnost zohlednil v odůvodnění (srov. bod [34]).

[40] V další námitce stěžovatelka považuje za nezákonné samotné rozhodnutí o odepření vstupu na území a v této souvislosti namítá též porušení práva dát přezkoumat svůj případ. NSS podotýká, že toto rozhodnutí není předmětem přezkumu v nynější kauze. Podle § 171 písm. b) zákona o pobytu cizinců je navíc tento typ rozhodnutí ze soudního přezkumu vyloučen.

[41] V závěru kasační stížnosti stěžovatelka obecně namítá, že soud nesprávně aplikoval čl. 3, 12 a 22 Úmluvy o právech dítěte (publikované pod č. 104/1991 Sb.). V rozsudku ze dne 19. 11. 2015, čj. 4 Azs 222/2015-42, NSS zdůraznil, že *„i při rozhodování v cizineckých věcech jsou správní orgány povinny dodržovat čl. 3 Úmluvy o právech a tedy zohlednit zájem nezletilého dítěte*“. Podle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte by primárním hlediskem při jakékoli činnosti orgánů veřejné moci týkající se dětí měl být nejlepší zájem dítěte. NSS souhlasí s městským soudem, že správním vyhoštěním nebyl zájem dítěte dotčen. V důsledku rozhodnutí nebude ohrožen život či zdraví dětí stěžovatelky. Výkon rozhodnutí totiž nebude možný, dokud rodině ve vlasti hrozí nebezpečí plynoucí z válečného konfliktu. V řízení o mezinárodní ochraně by rodina mohla podrobně rozvést další rozhodné skutečnosti svědčící o tom, že jim hrozí nebezpečí vážné újmy i z jiných důvodů. Rozhodnutí o správním vyhoštění přitom není vykonatelné do doby nabytí právní moci rozhodnutí, jímž se mezinárodní ochrana neuděluje či se řízení zastavuje (§ 119 odst. 7 zákona o pobytu cizinců).

IV. Závěr a náklady řízení

[42] Kasační stížnost je tedy důvodná, proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. NSS napadené rozhodnutí městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V novém řízení je městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[43] NSS současně rozhodl o odměně a úhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce stěžovatelky, které podle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Ustanovenému advokátovi se podle § 35 odst. 9 s. ř. s. s přihlédnutím k § 7 bodu 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přiznává odměna za zastupování ve výši 6 200 Kč za dva úkony právní služby (převzetí věci a sepsání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 600 Kč, celkem částka 6 800 Kč. Ustanovený advokát je plátcem DPH, NSS proto přiznanou odměnu zvýšil o tuto daň, tedy na částku 8 228 Kč, která bude proplacena z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2017

Zdeněk Kühn
předseda senátu